

Saksbehandler: Ingunn Granaasen

Saksgang: Representantskapsmøte i Hadeland nært og naturlig IPR
Møtedato: 07.06.2024

Sak 12/24 Høringsprosess skole- og tilbudsstruktur i Innlandet fylkeskommune

Daglig leders innstilling:

Høringsfrist for framtidig skole- og tilbudsstruktur i Innlandet fylkeskommune er 31. august og siste representantskapsmøte før denne fristen er dagens møte. På grunn av dette får arbeidsutvalget mandat til å utforme høringssvar basert på innspill fra dagens representantskap og Hadelandsting.

Saksdokumenter

- Høringsbrev - framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller
- Vedtak fra fylkesutvalget i Innlandet fylkeskommune, 30. april 2024
- Saksframlegg til hovedutvalg for utdanning og fylkesutvalget, 30. april 2024
- Hovedutvalg for utdanning, protokoll, sak 5-2024, februar 2024

Vedlagt

Ja
Nei
Nei
Nei

Ikke vedlagte dokumenter finnes her: <https://innlandetfylke.no/tjenester/skole-og-utdanning/opplaring-i-skole/vare-skoler/ny-skole-og-tilbudsstruktur/saksdokumenter/>

Saksopplysninger:

Innlandet fylkeskommune eier Hadeland videregående skole hvor ungdommer fra de tre Hadelandskommunene er elever. Ungdom fra Lunner og Jevnaker har mulighet til å gå på denne skolen selv om den ikke ligger i deres eget fylke på grunn av avtale mellom fylkeskommunene Akershus og Innlandet. Det er også en fylkesvis avtale mellom fylkeskommunene Buskerud og Akershus slik at elevene i Jevnaker også kan velge å gå på videregående skole i Hønefoss.

På grunn av lavere elevkull sammen med strammere økonomiske rammebetingelser har Innlandet fylkeskommune igangsatt en prosess rundt sin skole- og tilbudsstruktur som da også innbefatter Hadeland videregående skole.

Det er ulike problemstillinger knyttet til at vi har tre fylkeskommuner å forholde oss til når det gjelder videregående opplæring i Hadelandsregionen. Disse problemstillingene jobbes det blant annet med i kommunene og i regionalt kompetanseforum. Denne saken tar kun for seg høringssvarene som er igangsatt av Innlandet fylkeskommune.

Prosess i Innlandet fylkeskommune

I fylkestinget i Innlandet fylkeskommune i oktober 2022 ble det vedtatt at det skal utarbeides en sak om «framtidig skolestruktur som sikrer bærekraftig dimensjonering, lokalisering og finansiering basert på nåværende og fremskrevne elevtall». I januar 2023 ble det bestemt at arbeidet skal gjennomføres som tre delutredninger:

- Delutredning I - framtidig skole- og tilbudsstruktur
- Delutredning II - mer effektiv bruk av fylkeskommunale bygg
- Delutredning III - alternative opplæringsmodeller

I februar 2024 ble sak «Ny skole- og tilbudsstruktur – kunnskapsgrunnlag, kriterier og politisk prosess» behandlet i hovedutvalg for utdanning. Det ble her vedtatt et kriteriesett som danner utgangspunkt for å utarbeide alternativer til ny skole- og tilbudsstruktur. Hadeland videregående skole kom da i kategori 2 da skolen har mer enn 600 elever per i dag. Kriteriesettet for kategori 2 skoler sier at:

- Skoler i kategori 2 med ST/SF/SK¹ må ha minst 4 paralleller
- Skoler i kategori 2 med yrkesfag må ha tilbud både på Vg1 og Vg2 innenfor samme utdanningsprogram på yrkesfag
- Alle skoler med yrkesfag må ha minst to utdanningsprogram på yrkesfag eller minst to paralleller på ett yrkesfag
- Alle skoler må ha tilbud på Vg1 for å kunne ha tilbud på Vg2 innenfor samme utdanningsprogram

I fylkesutvalget 30. april ble det lagt frem saksfremlegg med vedlegg fra administrasjonen «Kvalitet i skole, utarbeidet av arbeidsgruppe delutredning 1». I tillegg vedtok fylkesutvalget en rekke spørsmål de ønsker særlig svar på fra høringsinstansene.

31. mai ble det lagt ut et notat som beskriver alternative opplæringsmodeller, oversikt over fylkeskommunale eiendommer samt konsekvenser av tilleggsalternativene som ble vedtatt i fylkesutvalget den 30. april. Dette notatet ble lagt ut samme dag som sakspapirer skulle sendes ut til representantskapsmøtet slik at innholdet i disse er ikke omtalt i denne saken.

Høringsperioden er frem til 31. august og saken skal endelig behandles i fylkestinget i oktober 2024.

Kort om Hadeland videregående skole

Innlandet fylkeskommune beskriver skolen slik: «Hadeland vgs har inneværende skoleår 725 elever og en oppfylingsgrad på 81,8%. Skolen tilbyr pr. i dag seks utdanningsprogram innenfor yrkesfag. Skolen har også et bredt tilbud innenfor studieforberedende utdanningsprogram. Innenfor musikk, dans, drama (MDD) tilbys kun musikk og med redusert klassestørrelse. Utdanningsprogrammet medier og kommunikasjon har også redusert klassestørrelse. Skolen tilbyr også helsefagarbeider med studiekompetanse, i tillegg til ordinært helse- og oppvekstfag.»

Innlandet fylkeskommune har ved sine beregninger kommet frem til at estimert oppfylingsgrad i 2038 vil være på 65,5% på grunn av elevtallsutviklingen i regionen.

Linjene som er ved skolen idag er:

- Studieforbereidende:
 - Idrettsfag
 - Medier og kommunikasjon
 - Musikk, dans og drama
 - Studiespesialisering (se oversikt over fordypningsmuligheter nedenfor)
- Yrkesfag:
 - Bygg- og anleggsteknikk
 - Elektro- og datateknologi
 - Helse- og oppvekstfag (ordinært løp og helsefagarbeider med studiekompetanse)
 - Restaurant- og matfag
 - Salg, service og reiseliv
 - Teknologi- og industrifag

¹ ST=Studiespesialisering gir generell studiekompetanse i et 3-årig skoleløp

SF=Studieforbereidende tilbud som gir generell studiekompetanse i et 3-årig skoleløp (herunder Idrettsfag, Kunst, design og arkitektur, Medier og kommunikasjon og Musikk/dans/drama)

SK=Et treårig løp med alternativt fag og timefordeling innenfor yrkesfag, som gir generell studiekompetanse i et 3-årig skoleløp

- Påbygning

På skolens nettsider informerer de om at innen studiespesialisering kan elevene velge mellom disse fordypningsfagene skoleåret 2023/2024:

- matematikk
- fysikk
- kjemi
- biologi
- informasjonsteknologi
- psykologi
- sosiologi og sosialantropologi og politikk og menneskerettigheter
- rettslære
- engelsk
- medie- og informasjonskunnskap
- breddeidrett

De programfagene som skolen tilbyr på Vg2 og Vg3 kan variere fra år til år.

Ny opplæringslov

Den 1. august 2024 trer den nye opplæringsloven i kraft. Den fører til mange endringer i videregående opplæring. Innlandet fylkeskommune har satt opp de endringene som kan få en viss innvirkning på planlegging og dimensjonering av tilbudsstrukturen²:

- Utvidet rett til videregående opplæring, fra dagens rett til tre års videregående opplæring til å gjelde fram til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse.
- Utvidet rett til omvalg, med fri rett til omvalg frem til eleven er 19 år, i motsetning til dagens rett til ett omvalg.
- Rett til yrkesfaglig rekvalifisering. Det innebærer at personer som har en studie- eller yrkeskompetanse får rett til videregående opplæring frem til én ny yrkesfaglig sluttkompetanse. De som benytter seg av denne retten vil få videregående opplæring for voksne.
- Fra eleven er 19 år kan retten tas ut som voksen.
- Fylkeskommunen skal ha et opplæringstilbud i overgangen til videregående opplæring for elever som mangler faglige eller språklige forutsetninger for å kunne delta i og bestå videregående opplæring. Ett slikt eksempel er kombinasjonsklasser der den enkelte kan få både grunnskoleopplæring og opplæring i fag fra videregående opplæring.

Elevtallsutvikling i Hadelands-regionen

Innlandet fylkeskommune har benyttet GSI-tall (Grunnskolen informasjonssystem) for å få frem elevtallsutvikling på Hadeland videregående skole frem til 2032. For årene 2033-2038 har de benyttet tall fra SSB på antall 1-6 åringer som er bostedsregistrert i de tre Hadelandskommunene. Disse tallene tar ikke hensyn til innvandring, tilflytting og fraflytting.

Lunner og Jevnaker opplever en befolkningsvekst i kontrast til en del av kommunene nord i Innlandet. Gran har en negativ befolkningsutvikling, men opplever noe tilflytting i barne- og ungdomskull på grunn av innvandring og tilflytting. Ved å ta utgangspunkt i dagens barn som er født er det viktig å ta hensyn til kommunenes erfaringer med endringer i befolkningsmassen. Gran sin erfaring er at det er ca 4 flere elever per kull når de er ferdig med grunnskolen enn når de starter. Lunner sin erfaring viser at det er ca 10 flere elever per kull enn de som er født her nå. Vi har ikke tilsvarende tall for Jevnaker, men ser det som sannsynlig at disse ligger på nivå mellom Gran og Lunner. Dette vil bety at tallene Innlandet

² Kpt 2.1 i saksframlegg til fylkesutvalget 30. april 2024: https://innlandetfylke.no/_f/i4863c789-744e-4d04-8f71-abda5f5b4d04/saksframlegg-fu-30-april-24.pdf

fylkeskommune har stipulert for Hadeland Videregående skole fremover sannsynligvis er noe lavt. Allikevel vil det være elevtallsnedgang på Hadeland videregående skole fremover.

Kompetansebehov i regionen

De nasjonale trendene med tanke på digitalisering, det grønne skiftet, demografiendringer (med flere eldre) og internasjonal økonomi og konjunkturer som Innlandet fylkeskommune peker på i sin utredning påvirker selvsagt også Hadeland som region.

Kunnskap om kompetansebehovet i regionen baserer seg på regional kartlegging gjort av Hadelandshagen i samarbeid med Nav og Karriere Innlandet våren 2023. I tillegg de årlige bedriftsundersøkelsene gjort av Nav Hadeland og Nav Vest-Viken sist gjennomført våren 2024. Hadeland IPR får også henvendelser av enkelt-bedrifter av ulik størrelse som har utfordringer med å knytte til seg rett kompetanse.

Den regionale kartleggingen fra våren 2023 gjort av Hadelandshagen ble besvart av bedrifter i ulike størrelser og bransjer med virksomhet i alle de tre kommunene. Undersøkelsen viser at 45% av bedriftene bekrefter at de har stort behov for nye fagarbeidere og 41% har behov for kompetanse innen høyere utdanning. Det er mange ulike fagfelt bedriftene peker som de trenger: Ingeniør, økonomi, kokk, servitør, markedsføring, helsefagarbeidere, sykepleiere, data, industrimekanikere.

Begge rapportene fra Nav, både Innlandet og Vest-Viken har det til felles at helsekompetanse er sterkt etterspurt. De tre yrkene som har størst behov for bemanning i 2024 er sykepleiere, helsefagarbeidere og legespesialister.

Næringsstrategien for Hadeland som ble utarbeidet april 2023 tar utgangspunkt i kun Lunner og Gran kommuner da Jevnaker ikke var en del av regionrådsarbeidet på det tidspunktet. De største bransjene i disse to kommunene er helse og sosialtjenester, varehandel, bygg og anleggsvirksomhet, undervisning, industri, offentlig administrasjon, transport og landbruk. I Jevnaker er det etterspørsel etter kompetanse innen prosessoperatører, automatikere, bilmekanikere og ingeniører i ulike fag. Helse er selvsagt også viktig på alle nivåer her også, men helsefagarbeidere er det spesiell etterspørsel etter.

To fylkeskommuner med elever på Hadeland videregående skole

Hadeland videregående skole har som nevnt elever fra både Innlandet og Akershus gitt at kommunene i regionen har ulik fylkestilhørighet. Gran har et politisk flertall som har signalisert at de ønsker å søke om å bytte fylkestilhørighet til Akershus. Politisk behandling av denne saken er i juni. Dersom Gran sender inn søknad må denne behandles på statlig nivå og hittil har man fått informasjon om at dersom søknaden blir innvilget vil Gran bli en del av Akershus fra 1. januar 2028.

Akershus fylkeskommune har motsatt utfordring av Innlandet med økt elevgrunnlag og for lite kapasitet på dagens videregående skoler. Hadeland videregående skole kan være en mulig løsning for å avlaste disse. Hadeland IPR har utfordret Akershus med å komme med sine betraktninger rundt hvordan de ser dette på årets Hadelandsting.

Scenariene for Hadeland videregående skole fremover vil være:

- Gran sender inn søknad om fylkesbytte og denne får positivt svar. Akershus fylkeskommune er da skole-eier om senest 3,5 år. I mellomtiden vil skolen ha elever fra begge fylker og det må være en fylkeskommunal avtale mellom de to fylkene i denne perioden. Akershus kan da begynne å planlegge med at Hadeland videregående skole er en del av sin skoleportefølje.
- Gran sender inn søknad om fylkesbytte og får negativt svar. Innlandet fylkeskommune vil da være skole-eier videre. Det er da viktig for regionen at fylkeskommunal avtale mellom Akershus og Innlandet blir langvarig for å sikre forutsigbarhet og god kvalitet for alle regionens elever.

Dersom det blir avklart at Akershus ikke blir skole-eier av HVS må det være god dialog med Akershus fylke om et godt skoletilbud for alle elevene i regionen.

- Gran sender ikke inn søknad om fylkesbytte. Samme konsekvens som punktet over.

Sett fra Hadeland sin side ville det vært hensiktsmessig å få svar på Gran sin eventuelle søknad om fylkesbytte før man gjør endringer ved skolen da Akershus har andre behov enn det Innlandet har. Dersom man legger ned linjer ved skolen mister man fagmiljøer som det kan være vanskelig å bygge opp igjen.

Innlandet fylkeskommune skriver i sin rapport at de er klar over at Gran kan sende inn en søknad om fylkesbytte og at en eventuell overgang til Akershus ikke er hensyntatt i saken som administrasjonen har utarbeidet.

Kuttforslag ved Hadeland videregående skole i rapporten fra Innlandet fylke

Innlandet konkluderer med at det er et godt elevgrunnlag i regionen til tross for synkende elevtall og at det bør være en videregående skole her. Forslag fra administrasjonen i fylket er at linjene Medier og kommunikasjon samt Musikk, dans og drama legges ned. Dette er kreative linjer som er viktige ved skolen. Både for de elevene som ønsker å gå på disse linjene, men også for samfunnet rundt da begge disse linjene har spesialkompetanse som gjør at de bidrar og er etterspurt på arrangementer og aktiviteter i regionen. Det vil være et stort tap for regionen dersom disse kreative linjene ikke eksisterer i lokalmiljøet. For enkelt-elevne vil det være svært negativt for de som ønsker studieforberedende linjer, men som har interesser og behov for mer kreative retninger enn ren studiespesialisering. I kapittel 2.6 i Innlandet sin rapport skriver de «Oppsummert viser resultatene at det å komme inn på førsteønsket er av stor betydning for om eleven fullfører og består videregående opplæring.»

I tillegg til forslag til nedleggelse av disse to studielinjene skriver administrasjonen at «I tillegg til denne strukturelle endringen vil det være relevant å gjøre ytterligere tilpasninger ved å redusere antall paralleller.»

Hva dette egentlig innebærer er vanskelig å forutse, men man kan tenke seg at å redusere antall paralleller vil kunne bety:

- at tre studiespesialiseringsklasser kan reduseres til to, noe som vil føre til plass til 30 færre elever på disse linjene samt at bredden i valgfag som kan velges vil bli smalere med færre antall elever
- at to klasser på enten Bygg- og anleggsteknikk eller Elektro- og datateknologi (og andre linjer med flere enn en klasse) kan reduseres til en. Det vil da være færre plasser til de elevene som ønsker yrkesfaglige retninger og færre valgretninger for VG2.

Gitt at elevene som søker seg til skolen naturlig nok har ulike interesser og behov så vil enten nedleggelse av studielinjer eller reduksjon av paralleller føre til et smalere tilbud ved skolen. Dette kan gjøre det vanskelig å opprettholde søkermassen og at færre elever får oppfylt sitt førsteønske som er viktig for fullføringsgrad. Det brede linjetilbudet ved Hadeland vgs i dag gjør også at en større andel av elevene kommer inn på linjer som de trives med og dermed oppnår større grad av gjennomføring. Ved kutt i linjer er man bekymret for at en del elever ikke får tilbudene de trenger for kunne gjennomføre videregående opplæring.

I rapporten fra administrasjonen står det ingenting om ønsket innsparingsbeløp ved Hadeland videregående skole. Det ville vært nyttig å vite hva Innlandet fylkeskommune har som mål for innsparing i vår region slik at man bedre kan forstå hva reduksjon av antall paralleller vil bety. Det har også en betydning hva elevene som vanligvis ville ha gått på en av de foreslåtte linjene eller ved reduksjon av paralleller velger av linjer som et alternativ. Disse elevene vil da føre til økt press på øvrige linjer.

Øvrige spørsmål Innlandet fylkeskommune ønsker svar på fra høringsinstansene

Vedtaket i fylkesutvalgets behandling i sak 58/2024 finnes her:

https://innlandetfylke.no/f/p1/i65fe858e-57db-4c1b-83b5-9397269d9c8f/vedtak_horing.pdf Dette

vedtaket inneholder en rekke spørsmål de ønsker svar på fra høringsinstansene for å sikre en bred høring som kan gi svar på hvordan fremtidens skole- og tilbudsstruktur skal utformes.

Det er ikke alle spørsmålene her som er relevante for Hadeland som region. Vi har satt opp en oversikt over de spørsmålene det kan være relevant å besvare fra vår side:

- Opplevtes fordelingen mellom studieforberedende og yrkesfag hensiktsmessig for å tilfredsstille fremtidige behov i arbeidslivet?
- Hvordan sikre bredden innen studieforberedende opplæring, med hensyn til kreative utdanningsprogram?
- Hvordan kan fylkeskommunen best ivareta elevgrupper med særskilte behov i framtidig struktur?
- Hvordan kan samarbeidsavtalene med Trøndelag og Akershus fylkeskommuner styrkes slik at man bidrar til å ivareta nærhet til utdanningstilbud samt elevenes behov for skolemiljø med trivsel og sosial tilhørighet?
- Ungt utenforskap er en økende utfordring. Det å ha fullført videregående opplæring har stor betydning for å sikre varig fotfeste i arbeidslivet. Hvordan bør den videregående skole- og tilbudsstrukturen utformes for å sikre at flere fullfører videregående opplæring?
- Høringsinstansene utfordres til å komme med forslag om hvordan man ved opprettholdelse av skolesteder, skal håndtere en kommende elevtallsnedgang i egen region og fylket som helhet, gitt de demografiske og økonomiske forutsetningene. Høringsinstansene utfordres også på hvordan fylkeskommunen kan samskape og samarbeide med andre aktører om opplæring.
- Uavhengig av skolestruktur er fylkeskommunen opptatt av å styrke laget rundt eleven. Målet er et skolemiljø med trivsel og sosial tilhørighet. Hvilke partnerskapsmodeller for de kommunale ansvarsområdene i elevtjenesten med vertskommuner og hjemkommuner kan best ivareta elevenes behov?

I utredningen er det beskrevet fire alternative opplæringsmodeller. Det er også spørsmål om disse alternativene:

- Høringsinstansene besvare på hvilken/hvilke modell(er) de ønsker utprøvd i sin bransje eller region?

Modell 1	(0+4)	Lærlingeløp over 4 år med støtte fra skole
Modell 2	(1+3)	Vg1 i skole, deretter lærlingeløp over 3 år med undervisningsstøtte fra skole
Modell 3	(2+2)	Digital programfagopplæring på Vg1 og Vg2 med støtte fra bedrift
Modell 4	(2+2)	Digital programfagopplæring på Vg2 med praktisk opplæring bedrift

Gruppeoppgaver på Hadelandstinget vil ta for seg noen av spørsmålene over. Arbeidsutvalget vil også jobbe med å besvare disse spørsmålene sett fra Hadeland sin side før høringsfristens utløp.

Høringsinnspill fra Hadeland IPR

Dagens representantskapsmøte er det siste møtet innen høringsfristen går ut. Vi har spurt Innlandet fylkeskommune om det er mulig å utvide fristen til etter neste representantskapsmøte i september men dette gikk ikke på grunn av kort tid frem til sluttbehandling i fylkestinget i oktober.

Hadelandstinget som arrangeres med formannskap fra alle de tre Hadelandskommunene rett etter representantskapsmøtet har kompetanse som ett av to hovedtema. Det er lagt opp til gruppeoppgaver på Hadelandstinget med oppgaver som også berører innholdet i et slikt høringsinnspill.

Utarbeidelse av høringsinnspillet vil være etter innspill fra Hadelandstinget og vil sluttføres av arbeidsutvalget dersom representantskapet gir en slik fullmakt.

Vurdering:

Hadeland videregående skole er en viktig utdanningsinstitusjon og kompetansearbeidsplass i vår region. På grunn av negativ elevtallsutvikling ønsker Innlandet fylkeskommune å gjennomføre en prosess for å tilpasse deres skole- og tilbudsstruktur til fremtidens antall elever og økonomiske handlefrihet. Det er viktig for Hadeland at tilbudet på Hadeland Videregående skole fortsatt skal være attraktivt og med god kvalitet. Regionen er i en spesiell situasjon da man ikke vet om Gran vil tilhøre Innlandet eller Akershus fylke innen relativt kort tid. Et mulig innspill i et hørings svar kan være at man ber om at diskusjonen rundt linjetilbud og paralleller på Hadeland videregående skole avventes til fylkestilhørighet er avklart. Tilbudet ved skolen bør vurderes basert på den situasjonen som fremtidens skole-eier og Hadelandsregionen befinner seg i.

